

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
СРЕДНО УЧИЛИЩЕ "ПАНАЙОТ ВОЛОВ" – ШУМЕН

Утвърждавам:
Ема Радужева
Директор СУ "Панайот Волов"
гр. Шумен

ПРОГРАМА
ЗА ПРЕВЕНЦИЯ
НА РАННОТО ОТПАДАНЕ НА УЧЕНИЦИ
ОТ УЧИЛИЩЕ
за учебната 2017/ 2018 година

Приета на заседание на Педагогическия съвет с протокол № 14 / 14.09.2017, и утвърдена със
заповед на Директора № РД 10-003 / 15.09.2017 година

ВЪВЕДЕНИЕ:

Един от приоритетите на СУ „Панайот Волов” е качественото обучение на подрастващото поколение в контекста на държавните образователни изисквания. Достъпът до образование за всички подлежащи на задължително обучение е акцент в образователната политика на училището.

Ниското равнище на образование е един от основните фактори, определящи бедността и социалната изолация. Случаите на ранно напускане на училище най-често са свързани със социално-икономическия статус на домакинствата.

I. ПРИНЦИПИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ ОТ ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ:

- Равен достъп до качествено образование на всяко дете;
- Общ ангажимент на родители и учители в интерес на ученика – “Училището – общо дело”;
- Формиране на училищна общност на основата на споделени ценности;
- Партньорство, разбиране и уважение към личността на детето;
- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус;
- Включващото образование предполага промени в образователната система, за да може тя да се адаптира към потребностите на конкретното дете в много по-голяма степен;
- Различията между децата са източник на многообразие и богатство, а не на проблеми;
- Възгледите и мнението на детето трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в училище. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес;
- Всички аспекти на образованието, програми и методи на преподаване, както и формите на комуникация следва да бъдат адаптирани, за да се създадат възможности за включване.

II. SWOT анализ.

Силни страни:	Слаби страни:
<ul style="list-style-type: none">- Квалифицирани учители;- Интерактивни методи на обучение, използване на ИКТ;- Извънкласни дейности;- Възможности за изява;- Създаване на приятелска среда;- Много добра материална база;- Работа по проекти;- Безплатни закуски I-IV клас;- Безплатни учебници I-VII клас;- Извършване на дейности по превенция на отпадането;- Наличие на регистър на ученици, застрашени от отпадане;- Важна роля на ученическото самоуправление за създаване на подкрепяща среда за ученици, застрашени от отпадане;- Изградена система в дейностите по превенция на отпадане- Липса на отпаднали ученици през последните години.	<ul style="list-style-type: none">- Недостатъчно ефективна връзка училище-родители;- Недостатъчно мотивирани учители за справяне с проблема;- брой извинени и неизвинени отсъствия на учениците

III. ЗНАЧИМОСТ НА ПРОБЛЕМА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ.

Когато учениците отпадат от училище, шансовете им за пълноценен живот намаляват, а рисковете от несигурно бъдеще се увеличават. Образованието отваря много врати пред тях, а доброволното отказване от него означава лишаване от шансове и възможности. Това неминуемо се отразява на работата, която ще имат, на място където ще живеят, на собственото им удовлетворение от самите себе си и живота, който ще водят.

Изследването на проблема за превенция на отпадането на деца от училище в задължителна училищна възраст продължава и тази учебна година в нашето училище. Вниманието ни е насочено към изследване на деца в риск, подлежащи на задължително образование във всички етапи на обучение.

През последното десетилетие на нас, българските учители, все по-често се налага да работим в интеркултурна среда - среда на взаимодействие на хора от различни етноси и култури.

Незаинтересоваността и неприемането на образованието като ценност се превръща в сериозни препятствия за обучението на децата. Този проблем стои пред учителите във всички етапи на обучение.

В I-IV клас се очертава проблем свързан с условията на обучение в преобладаваща билингвална среда, обучението на писмен и говорим книжовен български език е затруднено и някои ученици трудно или въобще не се поддават на ограмотяване. Това от своя страна се явява в известна степен (но не изцяло) предпоставка за последващо затруднено обучение и развитие от V клас нагоре.

Проблема с отпадащите и застрашените от отпадане ученици е особено силно изразен от V до XII клас. Затова е нужно да се предприемат спешни мерки от цялата педагогическа колегия със съдействието на ръководството, за да се намали, а в последствие и да се ликвидира този болен проблем.

IV. ОСНОВНИ ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ.

В обществото протичат динамични процеси, които неминуемо се отразяват и на учебно-възпитателната работа. За съжаление през последните години отпадането на деца от училище доби големи размери и очерта една доста тревожна тенденция. Това изправя обществото пред сериозния проблем – ниска социална квалификация на подрастващите. Отпадането от училище трябва да се разглежда като нарушена социализация. Нарастването на броя на отсъствията и непосещаването на училище води до нарушаване на връзката с училищната общност и цялостния процес на целенасоченото личностно формиране.

1. Социално-икономически:

- Прекъснали обучението си поради необходимост от упражняване на трудова дейност в домакинството или другаде;
- Прекъснали обучение поради финансови проблеми на семейството (липса на средства за издръжка на семейството и осигуряване на необходимите за училище дрехи, обувки, учебници и учебни помагала и пр.);
- Прекъснали обучението си, поради други икономически причини

2. Образователни:

- Поради слаб успех;
- Голям брой неизвинени отсъствия;
- Поради трудно разбиране и говорене на български език;
- Трудна адаптация в/към училищната среда и учебния процес;
- Липса на интерес към учебния материал и преподаването в училище;

3. Семейни:

- Нежеланието на родителите детето да ходи на училище, незаинтересованост, страх от изпращане в друго населено място и пр.;
- Необходимост за извършване на работа в дома, грижа за роднини, близки и пр.;
- Конфликти в семейството, проблеми между родителите, пиянство, побои и др. отрицателни примери;
- Смяна на местоживеенето, упражняване на професия от родители в друго населено място, трудова миграция на родителите и пр.;
- Липса на родителски надзор и липса на заинтересованост на родителите;
- Негативно отношение към образованието на родителите и/или детето;
- Други семейни причини.

4. Етно-културни

5. Здравословни:

- С проблеми във физическото развитие;
- С проблеми в психическото развитие.

V. ОСНОВНИ РИСКОВИ ГРУПИ.

1. Деца от малцинствени общности, за които българският не е майчин език.
2. Деца от бедни семейства.
3. Ученици със СОП, хронични заболявания.
4. Ученици, които срещат трудности при усвояването на учебния материал и неразбирането на сложното учебно съдържание.
5. Ученици, за които образованието не е приоритет.
6. Ученици от семейства, които заминават в чужбина, за да работят.
7. Принуждаване на деца към работа от страна на техните родители или близки роднини.

VI. ЦЕЛИ:

Обща цел- Обхват и задържане на децата в училище чрез мотивация и създаване на положителна нагласа към учебния процес.

Конкретни цели:

1. Изграждане на външна подкрепяща среда за превенция на отпадането (подобряване на взаимоотношенията с институциите и родителите).
2. Превръщането на училището в място, в което всяко дете има място за изява.
3. Повишаване на степента на образованост сред етническите малцинства.
4. Активно включване на учителите в адекватен межкултурен диалог за преодоляването на етническите предразсъдъци и неприязън към локалните етнически общности и групи.
5. Да създадем толерантна среда, която ученикът да почувства като своя, в която може да открие своето място.
7. Да открием тази област, в която даденият ученик е добър;
8. Да подпомагаме въвеждането на интеркултурно образование в училище – чрез СИП, ЗИП, предметите от ЗП – за да могат децата и родителите на всички ученици да видят своята култура в училище, както и за формиране на толерантност сред всички деца и родители;
7. Мотивацията на учениците за учебен труд.

Планиране:

Създаване на просоциална среда в училище като възможност за развитие и укрепване на основните умения у уязвимите групи ученици.

"Просоциален етичен кодекс", който включва списък на правила за поведение и подходи, формално договорени и одобрени от цялата училищна общност - ученици, учители, родители, тренъори и други педагогически специалисти.

За да се генерира добри резултати е необходимо всички страни в процеса - ученици, учители, тренъори и родители, да работят в една посока и да спазват стриктно принципите на просоциалния етичен кодекс.

Посоки:

1. Изработване на система за по пълно събиране на информация за броя на децата в задължителна училищна възраст:

- Данни от Общината;
- Данни от ДГ;
- Обществени възпитатели, неформални лидери в общността;
- Данни от личните лекари;
- „Агенция за закрила на детето”;
- Център за обществена подкрепа (ЦОП);
- Детските педагогически стая.

2. Изграждане на единна система за оценка на риска от отпадане, в която да участват всички институции, ангажирани с образованието, „Агенция за закрилата на детето” и „Агенция за социално подпомагане”, при добра координация между различните нива на управление – училищно, местно, регионално и национално.

3. Мерки за реинтеграция на отпаднали ученици в две основни направления: навакстващи програми за отпаднали за срок до 1 учебна година, които все още могат да се върнат в нормалния цикъл на обучение и образователни програми за отпадналите за срок по-голям от 1 учебна година, за които трябва да се търсят други подходящи форми на образователни услуги.

4. Положителни и отрицателни тенденции в учебно - възпитателната работа с деца, застрашени от отпадане.

- Преодоляване на предрасъдъците и по - съвременно и модерно мислене.
- Солидарност между отделните индивиди и представители на по - големи общностни групи.
- Съпричастност - което значи да проявиш разбиране към „другия”, да се поставиш на негово място в сходна ситуация.
- Толерантност.
- Поощряване на творческите заложби у всички ученици.
- Всеки възникнал проблем се решава с участието на родителите.

Голям дял за промяната на манталитета и начина на мислене, развитието на ценностната система на децата от етническите малцинства имаме и ние педагозите.

Твърдим, че в нашето училище, се работи с ум и сърце, за да бъдат решавани образователните проблеми на малцинствата. Съзнаваме, че решението на тези проблеми на етническите малцинства се постига с участието и на мнозинството. Тук вече много важна и определяща е ролята на педагогическия специалист по пътя към преодоляване на някои отрицателни тенденции в образователната система:

- Дискриминация и расизъм;
- Чувство за изолираност, обреченост на неуспех и липса на вяра в щастливото бъдеще.
- Затруднена адаптация в първия клас
- от горния курс на обучение - в осми или в девети клас
- Недостатъчна мотивация за учене, голям брой безпричинни отсъствия .
- Недостатъчно познаване на учебници и ръководства за работа с деца от малцинствата, недостатъчно им осъвременяване.
- Недостиг на квалифицирани учители за работа с учениците от етническите, религиозните и езикови малцинства.
- Недостатъчно познаване на нормативните актове и органи, гарантиращи равните права на етническите малцинства и от тяхна страна, и от самите преподаватели.

Преодоляването на тези недостатъци и негативи в нашата работа, както и превенцията срещу отпадането на децата от етническите общности от училище на по- ранен или по- късен етап от учебно- възпитателния процеси, ние виждаме в следните няколко посоки:

- повишаване на степента на образование сред етническите малцинства;
- създаване на отношение на непримиримост в класа към проявите на нетолерантност, към тихата и негласна дискриминация
- създаване на по- тесен и чисто човешки контакт с родителите на децата от малцинствените групи, така че те да се убедят в добронамереността на училищните органи и да повярват, че без образование техните деца не могат да прогресират в бъдеще и да се реализират на пазара на труда.
- Налага се ние - учителите активно да се включим в адекватен межкултурен диалог за преодоляването на етническите предразсъдъци и неприязън към локалните етнически общности и групи.

5. Преосмисляне и планиране на работата с родителите.

- Алтернативи на традиционната родителска среща;
- Изработване на стратегия за работа с родителската общност;
- Възможност да признаем собствените си грешки и желанието за промяна;
- Умението да кажем, че имаме нужда от тяхната помощ;
- Родителите партньори и хора с идеи;
- Разпределението на отговорностите и ангажиментите.

6. Вътрешно училищна квалификация.

7. Интерактивност на обучението.

На педагогическо равнище все повече се усеща безсилието на традиционните подходи, методи и средства на възпитание и обучение. Учениците стават активни субекти във взаимоотношенията между участниците в учебно-възпитателния процес. Ролята на учителя се променя, което налага нови изисквания към неговата професионална подготовка. Важни за педагогическата компетентност на съвременния учител стават интеркултурната и комуникативната компетентност, нагласите и уменията за интеркултурен диалог. С разбирането на интеркултурността като водеща възпитателна ценност е свързано и утвърждаването на интеркултурното образование като интегративен елемент на образованието в контекста на новите социо-икономически реалности.

8. Осигуряване на безопасна и сигурна среда (овладяване на агресията).

VII. ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ.

РАБОТА С УЧЕНИЦИ ЗАСТРАШЕНИ ОТ ОТПАДАНЕ.

НАЧАЛЕН ЕТАП			
№	Основни дейности	Срок	Отговорник
1.	Установяването на броя на необхванатите ученици застрашени от отпадане в училище.	Учебната 2017/2018г.	Класни ръководители

2.	Създаване на електронен регистър за децата в риск . Информацията в този регистър може да се получи от друго училище, когато детето се премества, по служебен път.	Учебната 2017/2018г.	Класни ръководители Главен учител
3.	Изработване на личен профил на застрашените от отпадане ученици от класните ръководители (по образец).	Учебната 2017/2018г.	Класни ръководители Главен учител
4.	Организиране на извънкласни и извънучилищни дейности, съобразени с образователните потребности и с интересите на ученика (спорт, музика, информационни технологии, изобразително изкуство).	Постоянен	Класни ръководители Главен учител
5.	Въвеждане на часове по речево общуване на български език, което ще допринесе поне частично за преодоляване на проблема с обучителните трудности.	Постоянен	Класни ръководители
6.	Изследване на социалната адаптация на децата, сферата на техните междуличностни отношения, начина на възприемане на вътресемейните отношения, както и някои поведенчески характеристики.	Постоянен	Класни ръководители
7.	Стимулиране на децата, които участват в процеса на превенция на отпадане (деца-обучават- деца).	Постоянен	Класни ръководители
8.	Освидетелстване на някои застрашени от отпадане, да продължат образованието си като ученици със специални образователни потребности.	Постоянен	Класни ръководители Ресурсен учител

ПРОГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП

№	Основни дейности	Срок	Отговорник
1.	Установяването на броят на необхванатите ученици застрашени от отпадане в училище.	Учебната 2017/2018г.	Класни ръководители
2.	Създаване на електронен регистър за децата в риск . Информацията в този регистър може да се получи от друго училище, когато детето се премества, по служебен път.	Учебната 2017/2018г..	Класни ръководители Главен учител
3.	Изработване на личен профил на застрашените от отпадане ученици от класните ръководители (по образец)	Учебната 2017/2018г.	Класни ръководители Главен учител
4.	Организиране на извънкласни и извънучилищни дейности, съобразени с образователните потребности и с интересите на ученика (спорт, музика, информационни технологии, изобразително изкуство).	Постоянен	Класни ръководители

5.	Въвеждане на часове по речево общуване на български език, което ще допринесе поне частично за преодоляване на проблема с обучителните трудности.	Постоянен	Класни ръководители Преподаватели по БЕЛ
6.	Изследване на социалната адаптация на децата, сферата на техните междуличностни отношения, начина на възприемане на вътресемейните отношения, както и някои поведенчески характеристики.	Постоянен	Класни ръководители Педагогически съветник
7.	Организиране на среща на ученички с представител на международната програма „Обучение за пубертета”. Във връзка с ранното забременяване на девойките в училищна възраст и тяхното отпадане от училище.	Учебната 2017/2018г.	Класни ръководители
8.	Създаване на клубни форми на работа;	Постоянен	Класни ръководители
9.	Освидетелстване на някои застрашени от отпадане, да продължат образованието си като ученици със специални образователни потребности.	Постоянен	Класни ръководители Ресурсен учител
10.	Стимулиране на децата, които участват в процеса на превенция на отпадане (деца-обучават- деца).	Постоянен	Класни ръководители

ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП

№	Основни дейности	Срок	Отговорник
1.	Установяването на броят на необхванатите ученици застрашени от отпадане в училище.	Учебната 2017/2018г.	Класни ръководители
2.	Създаване на електронен регистър за децата в риск . Информацията в този регистър може да се получи от друго училище, когато детето се премества, по служебен път.	Учебната 2017/2018г.	Класни ръководители Главен учител
3.	Изработване на личен профил на застрашените от отпадане ученици от класните ръководители (по образец),	Учебната 2017/2018г.	Класни ръководители Главен учител
4.	Организиране на извънкласни и извънучилищни дейности, съобразени с образователните потребности и с интересите на ученика (спорт, музика, информационни технологии,	Постоянен	Класни ръководители

	изобразително изкуство).		
5.	Стимулиране на децата, които участват в процеса на превенция на отпадане (деца-обучават- деца).	Постоянен	Класни ръководители
6.	Изследване на социалната адаптация на децата, сферата на техните междуличностни отношения, начина на възприемане на вътресемейните отношения, както и някои поведенчески характеристики.	Постоянен	Класни ръководители
7.	Създаване на клубни форми на работа в които да бъдат включени застрашените от отпадане ученици.	Постоянен	Класни ръководители
8.	Освидетелстване на някои застрашени от отпадане, да продължат образованието си като ученици със специални образователни потребности.	Постоянен	Класни ръководители Ресурсен учител

РАБОТА С РОДИТЕЛИ НА УЧЕНИЦИ ЗАСТРАШЕНИ ОТ ОТПАДАНЕ В НАЧАЛЕН, ПРОГИМНАЗИАЛЕН И ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП НА ОБУЧЕНИЕ.

1. Поддържане на директен контакт между училище/учители, родители и деца, чрез системни посещения в домовете на застрашените от отпадане или вече отпаднали ученици.
2. Дискусии за родители на застрашените от отпадане деца (да се пристъпи към осъзнаване на ценността от образованието и предаването и от родител към дете).
3. Изготвяне на училищна стратегия за работа с родителите на децата с асоциално поведение и превенция на отпадането.
4. Популяризиране на целите и дейностите включени в програмата за превенция на отпадането на учениците сред родителските активи по класове.

VIII . ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ.

1. Намаляване броят на отпадащите ученици, благодарение на съвместна работа със „Агенция за закрила на детето” и „Агенция за социално подпомагане”, Общината, психолози, лични лекари, комисията за противообществени прояви в училище, педагогически съветник и др.
2. Привличане на родителите като партньори в училищния живот.
3. Преодоляването на образователните причини за отпадане за всеки от етапите на обучение (целево финансиране на целодневно обучение, диагностични материали за ранно откриване на образователни затруднения, ранно професионално ориентиране и подготовка, стимулиращи четенето и ученето на български език програми и др.).
4. Осигуряване на безопасна и сигурна среда (превенция овладяване на агресията).
5. Организиране на екипи, които навлизат дълбоко в общностите и достигат до индивидуалните домакинства, в които има застрашени от отпадане или необхванати ученици.